

Gyöngymondatok.

(Ujkori iróktól.)

Képzelt. Képzeltgés.

A világ a képzelet által kormányoztatik. *I. Napoleon.*

A képzelet gyönyöreink forrása és őre. Ennek köszönhetni szenvedélyeink kedves csalódásait. Benne s általa él az egész lélek ; s mikor lehült, eltűnt az élet minden bájjingere. *Lambert örgrófné.*

Kereskedés.

A kereskedőnek rendszerint látásai vannak ; és ezek : előlátás, belátás, átlátás, utánlátás, hozzálátás. *Saphir.*

Az ember minden reggel boltot nyit és kirakodik, hogy látogatóit megcsalhassa ; s este elzárkózik, miután élete minden napjait megcsalta. *La Bruyère.*

Kérkedés.

Elkövetni bünt s azzal kérkedni : ebből áll az egész történelem. Némelynek érdekében állana menekülni esendőröktől, történelemtől ; pedig nagyon haragudúék, ha úgy lenne : akarja, hogy ismerjék. *Hugó Victor.*

Az ember fitogtatja önboldogságát a nélkül, hogy az által másokra némileg bosszantólag ne hasson ; és ebben önmagát kielégítve is érzi. *Fontenelle.*

Kétkedés. Kétség.

A kétkedés az angyalból is ördögöt csinál ; sohasem lát az tisztán. *Shakespere.*

A kétség bosszantóbb bárminél is ; én azt akarnám részemről, hogy velem csak azt tudassák, a mi világos. *Molière.*

Helyesen és értelmesen kétkedni nem oly csekély dolog, mint gondolnók. Kétkedik az ember indúlatosan és oktalanúl; vakon és gonoszul; s végre képzelgésből, s mert akar kétkedni. De kétkedik az ember helyesen és bizalmatlanúl is, meggondolva kiszámítással is. *Malbranche*.

Kétségbeesés.

A kétségbeesés a halál szolgálja. *Petőfi*.

Nem az a legerősebb, a ki akkor tudja elszakítani az életet, a mikor megvetni tanulta; hanem az, a ki újra fel tud állani, ha a sors lesújtotta. *Jókai*.

Előre azt mondani: meghalok! amnyi, mint az isteni gondviseléssel bajt vivni. A kétségbeesés, mely csak a kiesiny lelkek nyavalyája, keresi csak a halált. *Kisfaludi S.*

Kéjelgés

Nagy kéjelgések megzavarására nagy keserűség vár, vagy unalmas bevégződés. *Lambert örgrófné*.

Kevélység.

Az esztelenség és kevélység egy tőről nőnek ki. *Luther*.

Ha lesújtva vagyok, tud Isten segíteni rajtam; de ha elkevélyedem, ő sujt le engem. *Hegner*.

A kevélység ragyog az irigység mosolyában, tündököl a gyönyör kicsapongásaiban, számlálja a fősvénység aranyát, szikrázik a harag szemeiben és követi a puhaság kellemeit. *Chateaubriand*.

A kevélység a tudatlanság rendkívülisége. *Fontenelle*.

A kevélység nem nyughatik, míg csak valamiben magát túl szárnyaltatni látja; s ezért arra teszi a kísérleteket, hogy Istenhez hasonlítani láttassék. *Petrárka*.

Akarod-e nyomozni, miért nem teremté Isten tégedet a lények sorában főangyallá? Előbb azt kell felfedezned, miért nem valál atkává teremtve? Érted a világrendszer fel nem bomlik! *Kleist*.

Gyűjtötte: KISS MIHÁLY.

IRODALMI ÉRTESITŐ.

Heltai Gáspár. Irta *Borbély* István. Budapest, Athenaeum. 79 l. 1907. N. 8-r. — Bevezetés 3. l. Ifjúsága 4—10. l. A reformatio terjedése 11—24. l. A reformator 25—49. l. Mesék 49—59 l. Unitarizmus Erdélyben 59—70 l. Utolsó évei s halála. A krónika. (Értsd: CHRONICA.) 70—76. l. Tartalom 77—79. l. Hat részben, itt-ott közbevetett §-okkal. Ára?

Tehetséges ifjú író műve ez. Kezdő még, de kitartó útja szép sikert ígér.

Bevezetés rövid tájékoztatás a sovány Heltai-irodalomról. Ifjúságát 1520. kezdi, mikor Heltai atyja, Heltner János, szebeni juratus civisként hal meg. Lányát Hecht és Reicherstorffer kéri. Nagy perpatvarral küzdenek érte, mint apjok a Kenyérmezején a törökök ellen. De ezekkel nincs semmi közünk.¹ Heltaink távol áll a Heltner és Csukásoktól. Szebenbe sem vágyódott sohasem.

Ha igazibb rokonságát keresnők, közelebb hozzá Casparus ex Helta, ki 1505-ben a bécsi egyetemen baccalaureatus. Fábri Ferencz is Heltháról, Carpentary Máté Heltensis Szebenből rokona lehetne; de a Heltek rég elszakadtak Disznód környékéről s Segesváron cseresznye nélkül éltek. Gáspár urat Segesvárt nevelhették s onnan ment 1542. Wittenbergbe. Honterus szép példája szerint könyvnyomtatást akart ő is a külföldön tanulni.²

A fiatal és a XVI. sz. útvesztőiben nehezen kitaláló író egy néhány tévedését még felsoroljuk.

Nemcsak a besztercei iskolát végezve mentek ki a szász ifjak külföldre. (6. l.) Heltai nejének gazdag rokonsága volt s ez gyökerezettte meg őt Kolozsváron. (8. l.) Ezért nem volt itt „nehéz“ élete. (19. l.) Nem is a besztercei plébános költségén járta az akadémiát. (10. l.)

Borbély Szilágyira hivatkozása 1548. előtt kezdeti Heltai könyveinek nyomtatását a 9. lapon. A 11. lapon csak 1549-ben áll össze Hoffgreff sajtójával, ki külföldről hozza be azt. A 12. lap szerint nem olvasott a nép, mégis a 20. lapon a könyv a magyar kultúra alapja lesz.

¹ Fabritius Pemflingerjéből semmit sem találunk Heltairól. Úres forrás az.

² Fraknói Hazai és külföldi isk. a XVI. sz.-ban. 215., 221—22—25. és 297. lapon.